

Ve všech velikonočních evangeliích to jsou ženy, které spěchají ke hrobu a setkávají se se Vzkříšeným. To byla jistě výzva pro mužskou církev. Lukášova poznámka ukazuje skepsi mužů vůči zprávám žen. Těm (apostolům) však ta slova připadala jako blouznění a nevěřili jim (Lk 24,11). Muži chtějí všechno vidět a uchopit, ono neviditelné však nespátí. Ženy mají cit pro zrození a smrt. Setrvávají u kříže, zatímco muži prchají. Právě ony jsou svědky nového zrození, nového života, který vstává z hrobu.

V Matoušově evangeliu se ženy hned na konci šabatu, tedy při setmění, vydaly podívat se ke hrobu (Mt 28,1). Řecké slovo *theorein* znamená: vidět, meditovat, reflektovat, pozorovat. Ženy chtěly hrob pozorovat, mlčky hledět na toho, kdo se dotkl jejich srdcí. Zjevně hodlaly držet u hrobu stráž: chtěly být u Ježíše i ve smrti, vytrvat u něho a přemýšlet o tajemství jeho života. Mají odvahu vydat se do noci a vytrvat ve smutku u hrobu. Právě proto smějí prožít vzkříšení a setkat se se Vzkříšeným. Ženy se méně obávají návštěvy umírajících či cesty na hřbitov. Pro ně patří smrt k životu právě tak jako narození. Muži se takovým tématům jako nemoc a smrt raději vyhnou – mají z nich strach. Nevědí, co mají umírajícím říci. Je pro ně těžké být s truchlícími. Ale tak nemohou prožít ani proměnu smrti. Ženy i přes smrt věří životu. Když potkávají Vzkříšeného na cestě do města, přicházejí k němu spontánně: Ženy přistoupily, objímaly jeho nohy a klaněly se mu (Mt 28,9). Sklání se před tajemstvím života, protože je silnější než smrt. Láskyplně objímají jeho nohy. Protože se nebojí dotknout hrobu, mohou se dotknout i Vzkříšeného a v něm se dotknout života, který zvítězil nad smrtí. U Marka a Lukáše přicházejí ženy za svítání ke hrobu, aby pomazaly Ježíšovo tělo vonnými oleji. Chtějí mu prokázat poslední službu lásky. Samy připravily vonné masti z různých bylin. Jejich láska k Ježíši jeho smrtí nekončí – objímá ještě i Ježíšovo mrtvé tělo. Láska stále věří na zázraky. Láska je silnější než smrt: to mohly ženy prožít na vlastní kůži. Nesetkaly se s Ježíšovou mrtvolou, ale se Vzkříšeným. Ježíš žije. Tak neústí jejich láska do prázdna, ale míří k tomu, který navěky žije a miluje.

Církev by dnes dobře učinila, kdyby uvěřila poselství žen, protože mají zdravý cit pro to, co by v nás mohlo probudit život. Velikonoční evangelia jsou tedy pozváním, abys Ty dnes dával pozor obzvláště na to, co Ti chtějí říci ženy doma v rodině, v práci nebo při osobním setkání. Kde uslyšíš něco nového a neobvyklého? Kde vycítíš v jejich slovech hodnotu vzkříšení? Každý z nás má různé stránky své duše. Ženy, které se u hrobu setkaly se Vzkříšeným, nám chtějí dodat odvalu jedné takové stránce důvěřovat: je jí vnitřní tušení našeho srdce. V tichých impulsích našeho srdce zakoušíme vzkříšení. V něm se nás často dotýká Vzkříšený, abychom měli odvahu vstát, přicházet k lidem, říkat, co máme na jazyku, chopit se problému, který nás tíží. Proto dnes vědomě naslouchej tichým hlasům svého srdce: vědí totiž, že se vzkříšení může dnes stát i pro Tebe skutečností. Věř, že život zvítězí nad smrtí a že láska je silnější než smrt.

Kapitola z knihy Anselma Grüna – Tajemství velikonoční radosti

Další texty v týdnu

Po: Sk 2,14,22b-33; Mt 28,8-15

Čt: Sk 3,11-26; Lk 24,35-48

Út: Sk 2,36-41; Jan 20,11-18

Pá: Sk 4,1-12; Jan 21,1-14

St: Sk 3,1-10; Lk 24, 13-35

So: Sk 4,13-21; Mk 16,9-15

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Jeruzalémská Bible; Luke T. Johnson – Evangelium podle Lukáše – Sacra pagina; Misál na každý den liturgického roku; Josef Kaše – www.biblickedilo.cz

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.
Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

Boží hod velikonoční – cyklus A

20. dubna 2014

¹Prvního dne v týdnu přišla Marie Magdalská časně ráno ještě za tmy ke hrobu a viděla, že je kámen od hrobu odstraněn. ²Běžela proto k Simonu Petrovi a k tomu druhému učedníkovi, kterého Ježíš miloval, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam ho položili.“ ³Petr a ten druhý učedník tedy vyšli a zamířili ke hrobu. ⁴Oba běželi zároveň, ale ten druhý učedník byl rychlejší než Petr a doběhl k hrobu první. ⁵Naklonil se dovnitř a viděl, že tam leží pruhy plátna, ale dovnitř nevesel. ⁶Pak za ním přišel i Simon Petr, vešel do hrobky a viděl, že tam leží pruhy plátna. ⁷Rouška však, která byla na Ježíšově hlavě, neležela u těch pruhů plátna, ale složená zvlášť na jiném místě. ⁸Potom vstoupil i ten druhý učedník, který přišel ke hrobu první, viděl a uvěřil. ⁹Ještě totiž nerozuměli Písmu, že Ježíš musí vstát z mrtvých.

Jan 20,1-9

Úvod k meditaci

Apoštolové znali Ježíše už dlouho a dosvědčovali, že je mesiáš. Ale ve skutečnosti vlastně uvěřili až nyní: ujišťují se na vlastní oči, že i když Ježíš zemřel, je najednou mezi nimi, žije, má vládu nad smrtí i životem. Není pro nás lepší zpráva než právě tato. Vstal z mrtvých! Nechme se vzkříšeným Ježíšem vytáhnout z temnot skleslosti, stísněnosti, nedůvěry a obav. Máme před sebou celých padesát dní, kdy si můžeme troufnout vstoupit do školy důvěry v Boha i lidi.

Výklad biblického textu

Kontext: Dříve než se učedníci setkají se vzkříšeným Pánem, jsou konfrontováni se skutečností prázdného hrobu. Zjišťují, že Ježíšovo tělo je pryč. Evangelista Jan velmi vyzdvihuje tento prvek. Ve 20. a 21. kapitole nás postupně uvádí do dialektiky pojmů *vidět a věřit*. Zdůrazňuje schopnost *vidět duchovním zrakem*, která se týká čtenářů Janova evangelia a všech, *kdo uvěřili, i když neviděli* (Jan 20, 29).

1 Prvního dne v týdnu: Vyprávění o vzkříšení začíná dvěma chronologickými údaji: *první den v týdnu a časně ráno ještě za tmy*. Začátek nového týdne se stává počátkem nového stvoření, pravým dnem Páně.

přišla Marie Magdalská časně ráno ještě za tmy ke hrobu: U všech čtyř evangelistů se ve vyprávění o nalezení prázdného hrobu setkáme s jednou ženou: s Marií Magdalskou. Zatímco u synoptiků je jmenována spolu s ostatními ženami, Janovo evangelium podává zprávu, že Marie Magdalská šla k hrobce sama. Jako první objevuje prázdný hrob, dostává se jí prvního zjevení Vzkříšeného a je první zvěstovatelkou poselství o zmrtvýchvstání. Pozdější církevní tradice jí proto právem dala čestný titul *apoštolka apoštolů*. Takto ji nazývá například svatý Augustin.

7 neležela u těch pruhů plátna, ale složená zvlášť na jiném místě: Přesný popis stavu a polohy lněných pláten a roušky odpovídá evangelistovu apologetickému záměru vyvrátit tvrzení o krádeži těla. Zloději by se asi těžko obtěžovali, aby šátky řádně svi-

1. čtení:

Sk 10,34a.37-43

2. čtení:

Kol 3,1-4

Evangelium:

Jan 20,1-9

Srovnaní:

Mt 28,1-2;

Mk 16,1-4;

Lk 24,1-3;

Jan 13,23-24;

21,7,20;

Jan 21,7;

Lk 24,26-27

nuli. Tyto významné postřehy, uváděné evangelistou, poukazují také na zásadní rozdíly mezi událostí Ježíšova vzkříšení a tím, co se dělo při vzkříšení Lazara (viz Jan 11, 44). V Janově evangeliu pozoruje Petr všechny detaily prázdného hrobu, v němž vládne atmosféra ztišení.

K tématu

V evangeliu této zářivé noci Velikonoční vigilie potkáváme nejprve ženy nesoucí k Ježíšovu hrobu vonné oleje, aby pomazaly jeho tělo (srov. Lk 24,1-3). Vydaly se splnit skutek soucitu, sympatie a lásky, tradiční gesto určené drahému člověku, který zemřel, podobně jako to činíme my. Následovaly Ježíše, naslouchaly mu, cítily se chápány ve své důstojnosti a doprovodily Jej až do konce, na Kalvárii a ke snímání z kříže. Můžeme si představit jejich pocity, s nimiž šly ke hrobu. Zármutek, bolest, protože Ježíš je opustil, byl mrtev, jeho život skončil. Nyní nastal návrat k předešlému životu. V ženách však trvala láska a tato láska k Ježíšovi je pohnula, aby se vydaly ke hrobu.

V této chvíli se však stane něco naprosto neočekávaného, nového, co otřese jejich srdcem, jejich plány a jejich životem. Uzří kámen odvalený od hrobu, přistoupí, ale Pánovo tělo nenajdou. Tato skutečnost v nich vyvolá údiv, pochyby a četné otázky: „Co se stalo?“, „Co to znamená?“ (srov. Lk 24,4). Nestává se to snad i nám, když v každodenním sledu událostí dojde k něčemu opravdu novému? Strneme, nechápeme, nevíme, jak se s tím vyrovnat.

Novota nás často vystraší. Také novota, kterou nám přináší Bůh, novota, kterou po nás Bůh žádá. Jsme jako apoštolové z evangelia. Často dáváme přednost svým jistotám, zastavení u hrobu, myšlenky na zesnulého, který nakonec žije jenom ve vzpomínce dějin jako velké osobnosti minulosti. Máme strach z Božích překvapení.

Draží bratři a sestry, ve svém životě máme strach z Božích překvapení! On nás stále překvapuje! Pán je takový. Bratři a sestry, neuzavírejte se před novotou, kterou chce Bůh vnést do našeho života! Často jsme unavení, zklamaní, sklíčení, pociťujeme tíži svých hříchů, napadá nás, že to neovládáme. Neuzavírejte se do sebe, neztrácejte důvěru, nikdy se nevzdávejme. Neexistují situace, které by Bůh nemohl změnit, a není hříchu, který by nemohl odpustit, pokud se Mu otevřeme.

Papež František – z Radia Vatikan

Jan líčí setkání Vzkříšeného s Maří Magdalenou jako příběh lásky. Časně ráno ještě za tmy přichází Maří Magdalena k hrobu. Připomínají se slova Velepísne: *Noc co noc hledala jsem na svém lůžku toho, kterého tolik miluji. Hledala jsem ho, ale nenalezla. Ted' vstanu a obejdu město, ulice, náměstí, vyhledám toho, kterého tolik miluji. Hledala jsem ho a nenalezla. Našli mě strážci obcházející město: Toho, kterého tolik miluji, jste tu neviděli? Potom, jen co jsem od nich poodešla, hned jsem nalezla toho, kterého tolik miluji. Uchopila jsem ho a už ho nepustím...* (Pís 3,1-4) Vzkříšení se děje jen tomu, kdo miluje. Maří Magdalena je podle tradice hříšnice, kterou Ježíš velmi miloval; vášnivá žena, která nyní smí být *apoštolkou apoštolů*. Zřejmě je její vášnivá láska podmínkou toho, že chápe, co to je vzkříšení. A Magdalena je žena, z níž Ježíš vyhnal sedm démonů. Bydlelo v ní sedm démonů, rozdíralo její duši a dovádělo ji na hranici zoufalství. Setkáním s Ježíšem byla scelena, uzdravena, její zoufalství se proměnilo v hlubokou důvěru; ve své rozdrážděnosti našla opět svůj střed, své osobní jádro, které drží vše pohromadě. Cítila, že je přijímána, milována; proto pocítila své vnitřní já, pocítila své srdce, svou nedotknutelnou důstojnost.

Přichází ještě za tmy k hrobu a vidí, že kámen je od hrobu odvalen. Ihned běží zpět k Petrovi a tomu učedníkovi, kterého Ježíš miloval. A říká větu, která se v tomto příběhu opakuje třikrát: *Vzali Pána z hrobu a my nevíme, kam ho položili*. Toho, jehož milovala, lidé nejen zabili, ale navíc ukradli jeho tělo, a tak jí ho vzali úplně. Ona ho chce opět mít, rukama se ho dotýkat.

Ke hrobu zase běží Petr a milovaný učedník. Jan, muž milujícího srdce, běží rychleji. Láska je rychlejší než rozum a vůle, které reprezentuje Petr. Jan dává přednost Petrovi: Petr vchází do hrobu a vidí všechno uklizené, lněné obvazy a potní rouška leží pospolu na zvláštním místě. Petr všechno vnímá, ale nic nechápe. Jan naproti tomu *uviděl a uvěřil*. Rozum vzkříšení nepochopí, v jeho možnost věří jen láska. Jan věří, ale se Vzkříšeným se nesetkává. To je výsada Maří Magdaleny, oné vášnivé ženy, která mnoho zhřešila, ale i mnoho milovala. Je to odvážná teologie, která za prvního svědka vzkříšení považuje hříšnici. Janovo evangelium tak vydává svědectví o útešné, milosrdné zvěsti. Svědčí o šíří srdce, rozhodně o větší šíři, než jakou měli pozdější moralisté, kteří především zdůrazňovali bezhříšnost.

Magdalena, vášnivě milující žena, stojí venku před hrobem a pláče (Jan 20,10-18). S pláčem se sehne a nahlíží do hrobu. Vidí dva anděly, kteří tam sedí v bílém rouchu. Ale její žal je tak veliký, že jim světlo andělů proniknout nemůže. Andělé se chopí iniciativy a ptají se: *Ženo, proč pláčeš?* Oslovují ji v jejím žalu. A Magdalena opět nařká týmiž slovy: *Vzali Pána mého a já nevím, kam ho položili*. Vidí jen toho, jehož hledá, jehož chce uchopit, a je slepá pro světlo vzkříšení, které už svítí. Obrátí se a uvidí Ježíše. Ale nepoznává ho. Je natolik zajatkyň svého žalu, že není schopna vnímat toho, kterého její duše miluje. Prosi ho: *Jestliže tys jej, Pane, odnesl, řekni mi, kam jsi ho položil, a já pro něj půjdu!* Teprve když ji Ježíš osloví jejím jménem Marie, když její srdce zasáhne slovem lásky, tu jej poznává. Dotýká se jí jeho láska, ta láska, která ji kdysi uzdravila, proto odpovídá a oslovuje jej důvěrným jménem: *Rabbuni. Mistře můj!* Chce ho obejmout. Ale on se brání: *Nedotýkej se mne!* Vzkříšení neznamená další pokračování dosavadního života, nýbrž setkání na nové rovině. Ježíš je na cestě k Otci. Magdalena na to musí brát ohled. Vždy tu jde o vztah k tomu, který je u Otce, ve věčné slávě. Ježíš pověřuje Magdalenu úkolem hlásat učedníkům zvěst o jeho vystoupení k Otci. A tak se Magdalena stává první apoštolkou, jak ji nazývá tradice. Vykládáme-li náš text hlubinně psychologicky, můžeme v Petrovi, Janovi a v Maří Magdaleně vidět tři osoby, tři typy. A z celého vyprávění pochopíme, jak zakusit vzkříšení a jak se setkat se Vzkříšeným. Vzkříšení neporozumí ani rozum, ani vůle, nýbrž láska. Ale zajímavé je, že tu nestačí láska Janova. Nutná je vášnivá láska Mariina. A k setkání se Vzkříšeným je zapotřebí i žalu, který Magdalena prožívá.

Maří Magdalena vstupuje do hrobu svého žalu. Dá se zasáhnout ztrátou milovaného, protrpí tuto ztrátu. V zoufalství žalu pláče. A v tomto pláči se zřejmě stává schopna dát se oslovit tím, kterého její duše miluje, Ježíšem, Vítězem nad smrtí. Slovo lásky, kterým Ježíš během svého života tak často Marii oslovoval, překračuje smrt, zasahuje Marii zpoza smrti. Ježíš vystupující k Otci oslovuje Marii týmiž slovem lásky. Láska je silnější než smrt. Ale to může zakusit jen láska, která podobně jako Magdalenina protrpívá ztrátu Milovaného a sestupuje do hrobu žalu.

Na vrcholu své žalosti, když je při hledání svého Milovaného tak bezmocná, ji může její Milovaný oslovit, právě zde prolamuje jeho slovo lásky zeď mezi životem a smrtí. Petra, Jana a Maří Magdalenu můžeme na subjektivní rovině vidět i jako tři součásti nás samých. Pak nás chce celý příběh posílnit v tom, abychom důvěřovali Maří Magdaleně v nás samých; ona jediná je s to, setkat se se Vzkříšeným. Magdalena je *anima* – ženská stránka – v nás, která je schopna i vášnivé lásky i vášnivého žalu, je-li poraněna. *Animus* – mužská stránka – v nás se brání ranám, a proto se nedovede rozevřít pro lásku, která přemáhá smrt. Ano, dokonce i láska takového Jana je příliš distancovaná. Věřící sice, ale ze svého vlastního srdce nevyjde ven. Láska *animy*, kterou ztělesňuje Maří Magdalena, se pustí za Milovaným. Je nechráněná. Nechává se zasáhnout, zranit, rozdírat. Je vášnivá, proto překračuje klid vlastního srdce a vychází zcela ze sebe vstříc tomu druhému, ba více, vchází do něho. Tato vášnivá láska *animy* je zřejmě podmínkou toho, abychom se se Vzkříšeným ve svém životě setkali. Jan nám chce svým vyprávěním dodat odvahu, abychom měli vůči této vášnivé lásce v nás důvěru a abychom se jí oddali. Pak nás uprostřed hrobu naší úzkosti a žalosti znovu a znovu zavolá naším vlastním jménem. Šedivé ráno se promění v jasné světlo lásky.

Anselm Grün – Hlubinně psychologický výklad Písma